

Word een duurzame ondernemer

Word een duurzame ondernemer

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

tel. 02 277 51 11

Vanuit het buitenland:
tel. + 32 2 277 51 11

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Marc Delporte
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Wettelijk depot: D/2014/2295/13

E4/0140-14

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Inhoud

1. Gecertificeerde productie: milieunorm EMAS en milieunorm ISO14001	7
2. Gecertificeerde productie: sociale norm SA8000.....	9
3. Ontkoppeling: primair energieverbruik en bbp.....	11
4. Vervoermiddelen: personenvervoer.....	13
5. Vervoermiddelen: vrachtvervoer.....	15
6. Afvalbeheer.....	17
7. Stress op het werk.....	19

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Nog steeds denken talrijke bedrijfsleiders dat het niet rendabel is om in duurzame ontwikkeling te investeren. Ze vergissen zich! Vandaag worden vele consumenten aangetrokken door duurzamere producten en consumptiepatronen. Zowel kleine als grote bedrijven die innovatie, milieubewustzijn en economische prestaties weten te combineren, verdienen het om in de kijker geplaatst te worden. Umicore, Tri-Vizor, Siemens en Recticel mochten in 2011 dan ook de Belgian Business Awards for the Environment in ontvangst nemen.

We verwijzen hierbij ook naar de resultaten van het onderzoek onder 500 leiders van de grootste bedrijven wereldwijd, die in oktober 2012 werd gepubliceerd door BSR en GlobalScan onder de titel “State of sustainable business poll”¹. Uit dit onderzoek komen de gebieden naar voor waarop de bedrijven het meeste vooruitgang verwachten in de komende 20 jaar. Volgens de respondenten zouden de grootste vorderingen gemaakt worden op het gebied van reporting, waterbeheer en beheer van de bevoorradingsketens. 62 % van de respondenten zien vandaag de integratie van duurzaamheid in hun bedrijvigheid als de grootste uitdaging voor het leadership van de bedrijven. En dat alles ondanks, of, zoals sommigen zullen zeggen, dankzij de crisis.

Dit artikel richt zich tot de grote ondernemingen die bereid zijn de platgetreden paden te verlaten en die milieumaatregelen en sociale maatregelen als kansen zien om innovatie te verbinden met duurzame ontwikkeling en met rendabiliteit! Niettemin kunnen ook de kleine ondernemingen kiezen voor een beleid van duurzame ontwikkeling.

Om u hierbij behulpzaam te zijn, heeft de FOD Economie een aantal indicatoren² voor duurzame ontwikkeling geselecteerd, onder meer: gecertificeerde productie (milieunormen en sociale normen), ontkoppeling tussen energieverbruik en bbp, vervoermiddel voor personenvervoer en vrachtvervoer, afvalproductie per sector, en stress op het werk. Deze indicatoren vormen de gebieden waarop uw bedrijf zich doelen voor duurzame ontwikkeling kan stellen en deze vergelijken met de prestaties van alle andere Belgische bedrijven.

Het grootste deel van de indicatoren die de FOD Economie selecteerde, toont aan dat wij slechts aan het begin staan van een onvermijdelijke overgang naar een duurzame economie. Het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) neemt onophoudelijk toe, maar er is nog een lange weg af te leggen.

1 <http://www.bsr.org/en/our-insights/report-view/bsr-globescan-state-of-sustainable-business-poll-2012>.

2 Een indicator is een hulpmiddel bij de evaluatie en de besluitvorming waarmee men een situatie of een trend op een gegeven moment, in de tijd en/of in de ruimte op vrij objectieve wijze kan beoordelen. Deze indicatoren werden gekozen op basis van beschikbaarheid, multisectorale aard en relevantie voor de ondernemers.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

1. Gecertificeerde productie: milieunorm³ EMAS en milieunorm ISO14001

Om de milieueffecten van een product of een dienst te beperken, werden voor de bedrijven vrijwillige hulpmiddelen ter beschikking gesteld, onder meer:

- EMAS (Eco-Management and Audit Scheme), een milieuaudit- en milieubeheerssysteem van de Europese Unie bestemd voor de bedrijven en andere organisaties (overheidsdiensten). Via EMAS kunt u het milieubeleid van uw organisatie evalueren, verbeteren en rapporteren.
- ISO14001, een internationaal milieuaudit- en milieubeheerssysteem, ontwikkeld door de International Organisation for Standardization (ISO) en gecontroleerd door de privésector.

Bedrijven die een EMAS-registratie willen behalen, moeten hun milieubeheerssysteem aan een onafhankelijke controle onderwerpen en moeten hun milieurapport laten valideren.

Een organisatie die over een ISO 14001-certificatie beschikt, kan in de praktijk een EMAS-registratie behalen door daarnaast het milieuverslag te laten valideren volgens de voorschriften die op dit gebied van toepassing zijn.

EMAS hecht vooral belang aan de volgende punten: naleving van de wettelijke voorschriften, permanente verbetering van de milieuprestaties, communicatie met de buitenwereld, en betrokkenheid van het personeel.

De EMAS-registratie is 3 jaar geldig. De kosten voor de registratieprocedure schommelen tussen 3.500 en 6.000 euro voor een bedrijf dat reeds ISO 14001-gecertificeerd is. Voor een bedrijf dat niet ISO 14001-gecertificeerd is, schommelen de kosten tussen 6.000 en 9.000 euro.

Uit een kostenbatenanalyse van de Europese Commissie van 2009⁴ blijkt dat milieubeheerssystemen, en meer bepaald EMAS, de organisaties over het algemeen helpen hun hulpbronefficiëntie te verhogen, risico's te beperken, en tegenover de maatschappij een milieuvriendelijk beeld te scheppen. De kosten voor de implementatie worden gecompenseerd door de gerealiseerde besparingen, wat uitmondt in een positieve kostenbatenbalans.

3 Een norm is een document dat voorwaarden, specificaties, richtlijnen of kenmerken vastlegt die systematisch gebruikt moeten worden om de bruikbaarheid te bepalen van materialen, producten, processen en diensten.

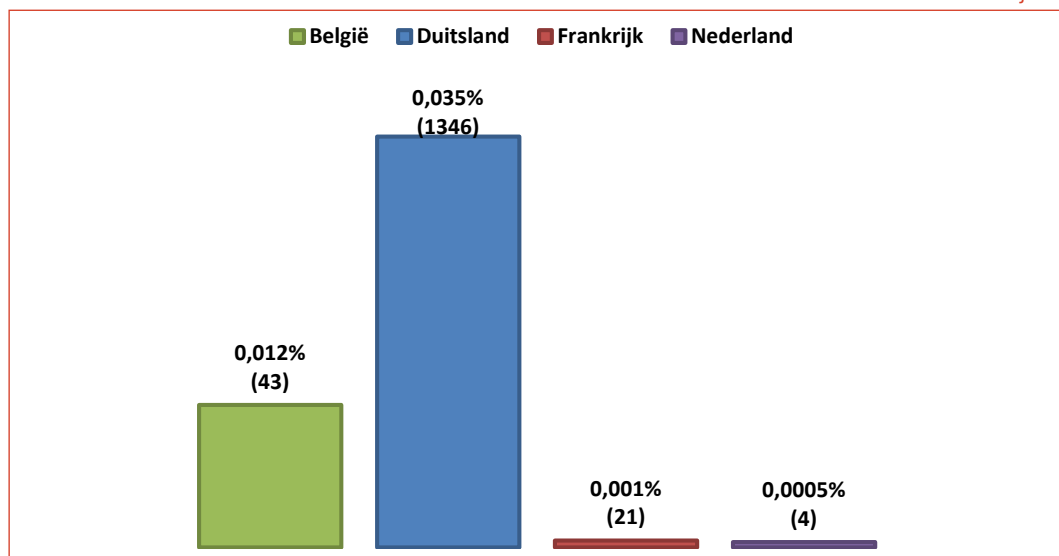
4 Study on the Costs and Benefits of EMAS to Registered Organisations
http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/news/costs_and_benefits_of_emas.pdf

Resultaten in België

In 2010 hadden er in België 62 organisaties de EMAS-norm behaald, dat is een toename met 148 % ten opzichte van 2003. Deze stijgende trend werd echter in 2011 onderbroken met een daling van 31 %, die wellicht gedeeltelijk te wijten is aan de economische en financiële crisis.

Grafiek 1. Aantal EMAS-geregistreerde organisaties, per land, in 2011

% van het totaal aantal bedrijven.

Bron: Eurostat.

In 2011 telde Duitsland 3,8 miljoen bedrijven, waarvan 0,035 % EMAS-gecertificeerd, terwijl België ongeveer 350.000 bedrijven⁵ telde, waarvan 0,012 % EMAS-gecertificeerd (bv. Eco-Conseil Entreprise scrl, Martin's Hotels, OXFAM-Solidariteit, FOD Economie ...).

Als men België vergelijkt met zijn drie belangrijkste handelspartners, dan blijkt Duitsland ver voorop te liggen! Niettemin haalt België de 2^e plaats, voor Frankrijk en Nederland.

Adressen en websites

- European Union Eco-Management and Audit Scheme (EMAS) (en)
http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm
- ISO 14001 http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_ics/catalogue_detail_ics.htm?csnumber=31807

5 Op basis van de recentste gegevens van de NBB afkomstig van de jaarrekeningen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2. Gecertificeerde productie: sociale norm SA8000

De sociale norm SA8000 werd in het leven geroepen door de organisatie Social Accountability International (SAI) en is sinds 1998 in gebruik. Deze norm werd opgesteld op basis van de fundamentele overeenkomsten van de International Labour Organisation (ILO), de Universele verklaring van de rechten van de mens en het VN-Verdrag over de rechten van het kind (SAI, 2008). De norm SA8000 heeft tot doel de arbeidsvoorwaarden in de bedrijven te verbeteren, met name in de bevoorradingsketen. Het is een bijzonder strenge norm. Zo gaat men voor de lonen uit van het leefloon, en niet van het minimumloon.

De certificatie wordt toegekend bij naleving van de tien basisconventies van de ILO: kinderarbeid, dwangarbeid, vrijheid van vereniging, recht op collectieve onderhandelingen, gezondheid en veiligheid, discriminatie, disciplinaire praktijken, arbeidstijden, beloning, en betrekkingen met leveranciers.

Een bedrijf dat de SA8000-certificatie wil behalen, moet zijn kandidatuur indienen bij een onafhankelijke certificerende instelling die erkend is door de SAAS (Social Accountability Accreditation Services).

Met de SA8000-certificatie toont uw bedrijf heel concreet waartoe het zich verbindt ten opzichte van de consumenten en de investeerders. Het certificaat draagt bij tot de merkreputatie, de verbetering van de sociale betrekkingen en een beter beheer van de productieketens.

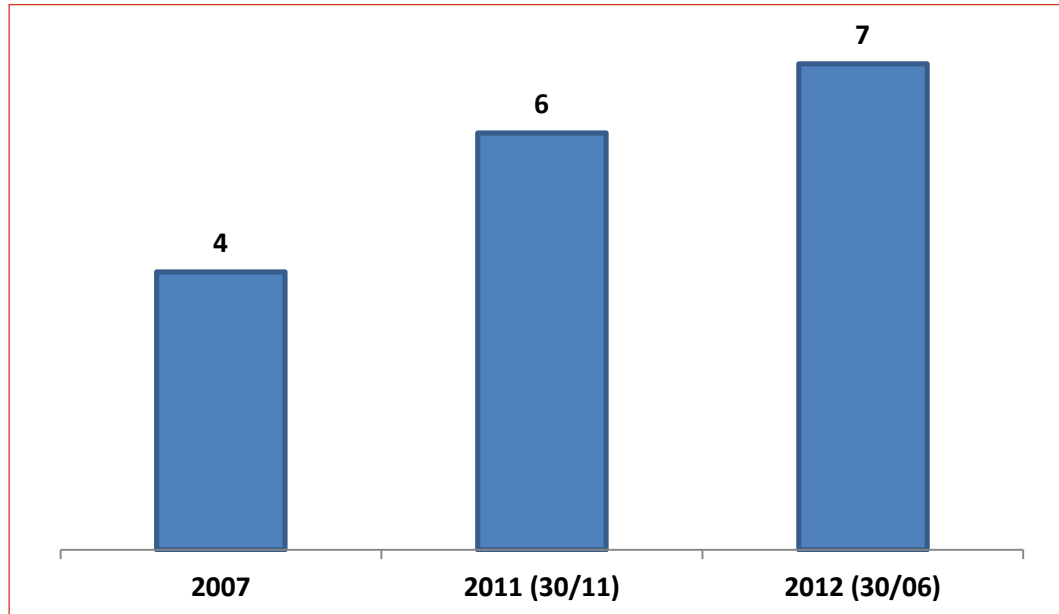
Resultaten in België

En België steeg het aantal SA8000-gecertificeerde organisaties van 4 in 2007 naar 7 op 30 juni 2012. Zoals uit de volgende grafiek blijkt, blijft dit aantal zeer marginaal.

In juni 2012 neemt België op internationaal vlak de 23^e plaats in, met zeven gecertificeerde organisaties⁶, voor Duitsland, Frankrijk en Nederland.

⁶ Antwerp Stevedoring International nv, Infrasoftware International S.A., Stas Group, Trace S.A., Van de Velde, Wase Werkplaats vzw, ZF Wind Power Antwerpen nv.

Grafiek 2. SA 8000-gecertificeerde organisaties, België, 2007, 2011, 2012

Bron: Federaal Planbureau.

Adressen en websites

➤ SA8000 <http://www.saasaccreditation.org/>

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

3. Ontkoppeling: primair energieverbruik en bbp

Door gebruik te maken van eco-efficiënte technologievormen en werkwijzen⁷ kan uw bedrijf zijn productiviteit, zijn innovatief vermogen en zijn concurrentiekracht vergroten en tegelijk zijn energieverbruik verminderen.

Voorbeelden van eco-efficiënte maatregelen:

- Beperk het materiaal en de energie-intensiteit die nodig zijn voor uw producten en diensten.
- Vergroot de duurzaamheid⁸ van uw producten, zodat uw klanten kunnen besparen.
- Stel een “Bedrijfsvervoerplan” op (zie punt 4. Vervoermiddelen: personenvervoer).

Resultaten in België

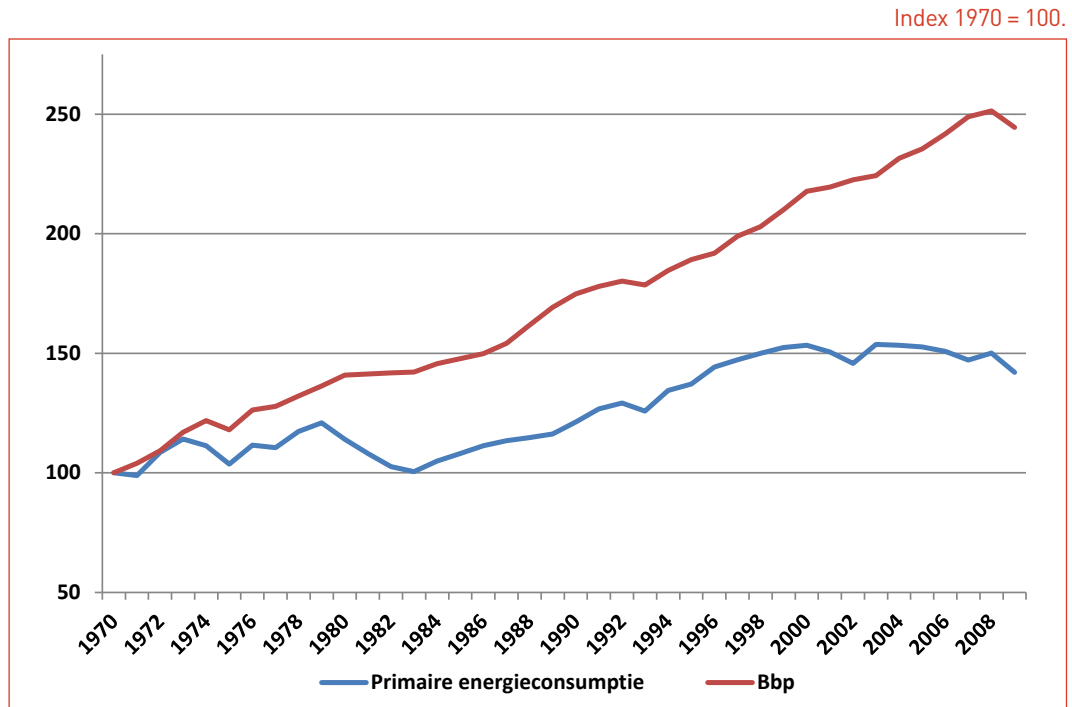
Van 1970 tot 2009 steeg het Belgische bbp jaarlijks met gemiddeld 2,3 %, terwijl het primaire energieverbruik jaarlijks met gemiddeld 0,9 % toenam. Onze economie kent dan ook een “relatieve ontkoppeling”, met een geringer energieverbruik ten opzichte van de groei van het bruto binnenlands product (bbp). Zowel de bedrijven als de gezinnen hebben een belangrijke rol te spelen om tot een volledige ontkoppeling⁹ te komen, zodat we minder afhankelijk zijn van fossiele energiebronnen.

7 De WBCSD (World Business Council for Sustainable Development) omschrijft eco-efficiëntie als volgt: “eco-efficiency is achieved by the delivery of competitively priced goods and services that satisfy human needs and bring quality of life, while progressively reducing ecological impacts and resource intensity throughout the life-cycle to a level at least in line with the Earth’s estimated carrying capacity.”

8 Duurzaamheid omvat de levensduur en het gebruikspotentieel van een product. Duurzaamheid hangt vaak samen met de kwaliteit van de onderdelen van het product of de dienst.

9 Er is sprake van absolute ontkoppeling wanneer de betrokken milieudrukindicator stabiel is of daalt, terwijl de drijvende kracht van de economie groeit.

Grafiek 3. Primair energieverbruik en bbp, België, 1970-2009

Bron: Federaal Planbureau.

Voor dit gunstige verloop zijn er voornamelijk twee verklaringen: de structurele verandering van de Belgische economie naar activiteiten die minder energie verbruiken, en de technologische vooruitgang.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

4. Vervoermiddelen: personenvervoer

De auto biedt weliswaar voordelen qua flexibiliteit, comfort en snelheid, maar veroorzaakt ook grotere overlast dan andere types vervoermiddelen. Een toegenomen gebruik van het openbaar vervoer zou niet alleen de sociale prestaties en milieuprestaties van het vervoersysteem verbeteren, maar tegelijk ook het fileprobleem op de Belgische wegen en autosnelwegen verminderen. Ook het gebruik van zachte verplaatsingswijzen (te voet of met de fiets), telewerk, carpooling en autodelen kunnen helpen.

U kunt daartoe een “Bedrijfsvervoerplan”¹⁰ opstellen, een studie waarin voor één of meer ondernemingen de uitvoering en de evaluatie opgenomen wordt van maatregelen om de verplaatsingen in verband met de bedrijfsactiviteiten duurzaam te beheren.

Wat zijn nu de voordelen voor uw bedrijf? We noemen er enkele:

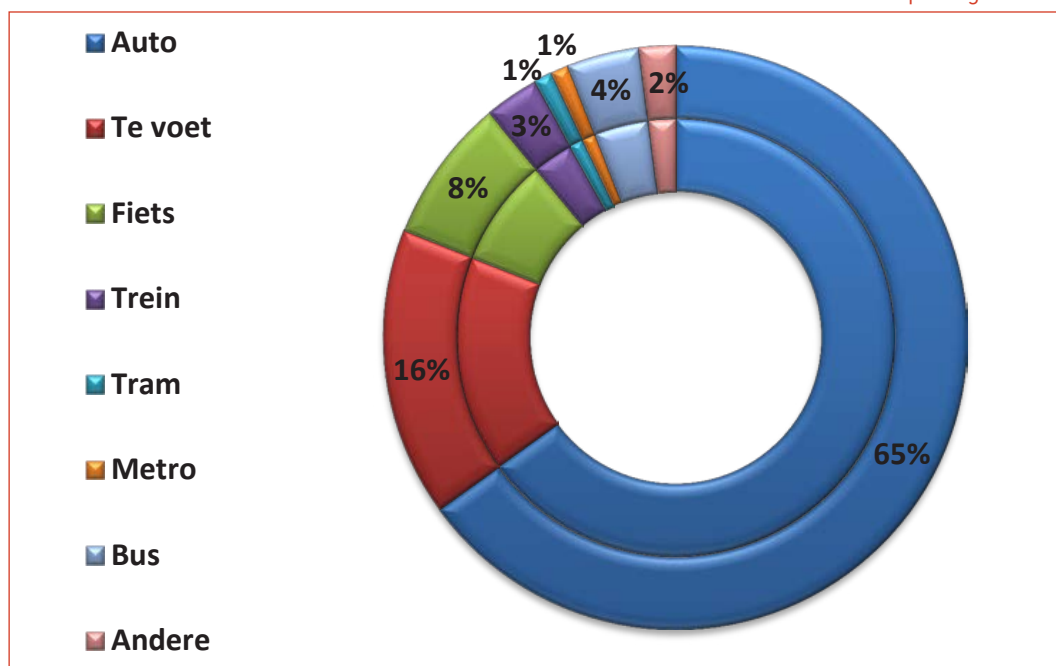
- Geringere kosten en minder parkeerproblemen.
- Personeelsleden komen stipt en minder gestresseerd op het werk aan.
- Een beter imago, omdat u toont dat uw bedrijf begaan is met het milieu en met het comfort van het personeel.

Situatie in België

In 2010 vormde het wegvervoer – met name de auto voor het personenvervoer – het meest gebruikte vervoermiddel in België.

¹⁰ De federale overheid verlangt op basis van hoofdstuk 11 van de diverse bepalingen van de programmawet van 8 april 2003 (BS 17.04.2003) dat alle bedrijven met meer dan 100 werknemers een mobiliteitsbalans opmaken en deze om de 3 jaar op dezelfde datum actualiseren.

Grafiek 4. Verdeling van het reizigersvervoer volgens vervoermiddel, België, 2010
% van het totale aantal binnenlandse passagiers-km.

Bron: Belgian Daily Mobility 2012 Rapport.

Adressen en websites

➤ Bedrijfsvervoerplan (respectievelijk in Wallonië, Brussel en Vlaanderen)

<http://www.mobilite-bedrijf.be/mobilite-bedrijf>

<http://www.bruxellesmobilite.irisnet.be/partners/bedrijven/plan-de-deplacement-des-bedrijven>

<http://www.mobiliteitsmanagement.be/>

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

5. Vervoermiddelen: vrachtvervoer

Door meer gebruik te maken van transport via het spoor of het water voor uw vrachtvervoer kunt u uw energieverbruik verminderen en het fileprobleem helpen verkleinen.

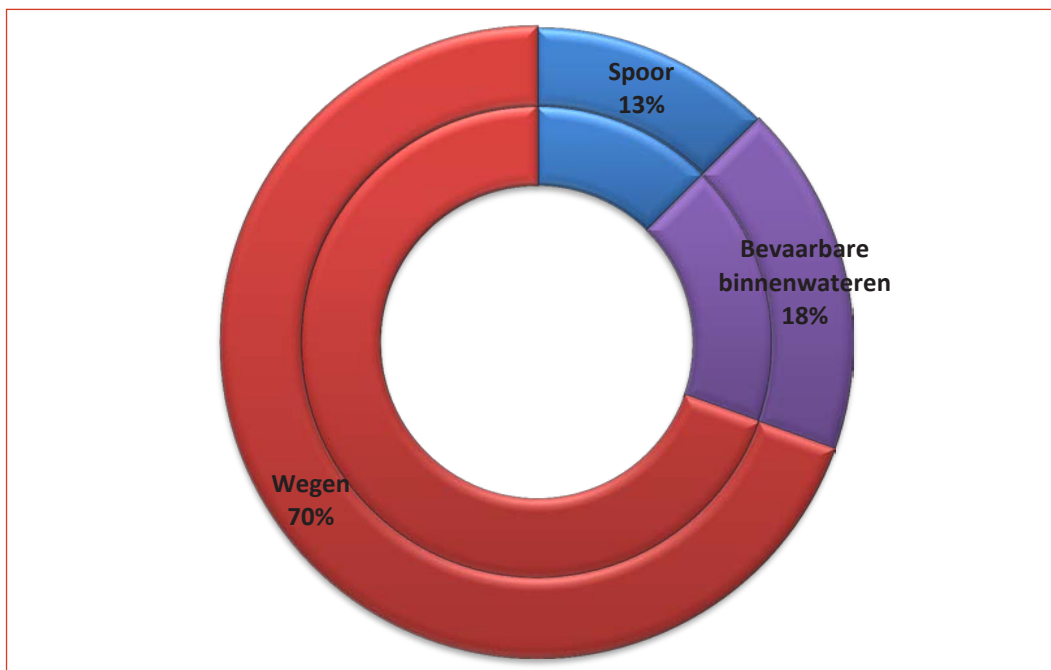
Om het vervoer van uw goederen duurzaam te maken, kunt u gebruik maken van een “Goederenvervoerplan”.

Situatie in België

In 2010 was het wegvervoer – vrachtwagens en bestelwagens voor vrachtvervoer – de meest gebruikte vorm van goederenvervoer in België.

Grafiek 5. Verdeling van het vrachtvervoer volgens vervoermiddel, België, 2010

% van het totaal aantal binnenlandse ton-km vracht.

Bron: Eurostat.

Adressen en websites

- Goederenvervoerplan (respectievelijk in Wallonië, Brussel en Vlaanderen)

<http://www.mobilite-entreprise.be/mobilite-entreprise/nos-services><http://www.mobilbrussel.irisnet.be/articles/de-mobiliteit-van-morgen/goederenvervoerplan>

<http://www.mobiliteitsmanagement.be/ndl/toolbox/measures/meas12.htm>

http://economie.fgov.be/nl/modules/publications/analyses_studies/analyse_van_het_goederenvervoer_per_spoor_in_belgi_-_december_2009.jsp

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

6. Afvalbeheer

Het afvalbeheer binnen een bedrijf past in een filosofie van duurzame ontwikkeling waarbij tegelijkertijd rekening gehouden wordt met zowel het sociale aspect als met milieu en economie. Als namelijk in een bedrijf zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met het milieu, kunnen tegelijk ook de arbeidsvoorwaarden verbeterd worden (hygiënische omstandigheden en veiligheid gekoppeld aan een gezonde werkomgeving), kunnen financiële voordelen behaald worden (verhoogde rendabiliteit van het bedrijf door bijvoorbeeld een beter afvalbeleid) en kan het imago van de firma verbeterd worden.

Wij geven u enkele suggesties voor het afvalbeheer van uw bedrijf:

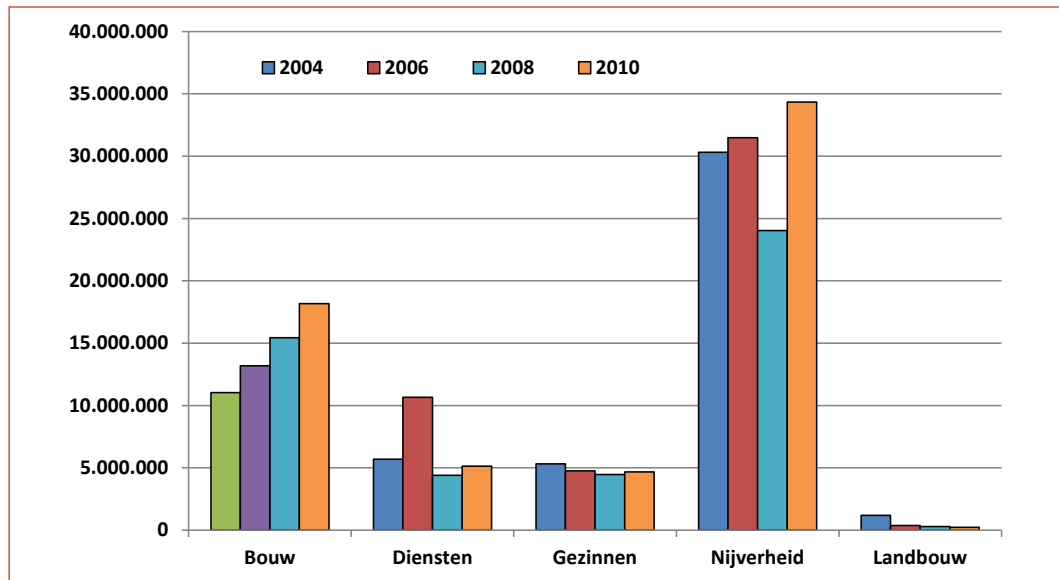
- Ken uw afval: ga na welke soorten afval uw bedrijf genereert. In welke hoeveelheden, op welke momenten?
- Informeer u over de regels, technieken, lokale mogelijkheden voor afvalverwijdering.
- Sensibiliseer het personeel voor afvalbeheer.
- Voorkom/bep perk de afvalproductie bij de bron.
- Sorteert/stockeer het afval op het bedrijf.
- Laat het afval ophalen.
- Laat het afval verwerken.
- Zorg voor opvolging van het afval.

Situatie in België

Tussen 2004 en 2010 steeg de totale afvalproductie in België met 17 %. In dezelfde periode nam de afvalproductie in de bouwsector constant toe, terwijl ze in de landbouw bleef afnemen. In de industriële sector en de dienstensector daalde de afvalproductie enkel in 2008, als gevolg van de economische crisis. De productie van huishoudelijk afval ten slotte daalde met 16 % tussen 2004 en 2008, om dan met 5 % toe te nemen tussen 2008 en 2010.

Grafiek 6. Afvalproductie per sector, België, 2004-2010

In ton.

Bron: FOD Economie, ADSEI.

Adressen en websites

<https://services.ovam.be/ecoscan-extern/views/info/home.seam>

<http://www.environnement-bedrijf.be/2012/dechets/outils-pratiques>

http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/leven_onderneming/ondersteuning_premies/Belgische_afvalbeurs/

<http://www.brusselwastenetwork.eu/>

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

7. Stress op het werk

Uit een studie die ZebraZone in 2008 uitvoerde in opdracht van het sociaal secretariaat Securex¹¹ bleek dat meer dan 40 % van de Belgische werknemers vaak te kampen hebben met stress op het werk. Het stresspercentage ligt minder hoog in Frankrijk (36 %) en aanzienlijk minder hoog in Nederland (27 %) dan in België.

Stress kan niet alleen ernstige gevolgen hebben voor de mentale en fysieke gezondheid van de werknemers, maar uit zich daarnaast ook in “organisatorische symptomen” zoals een groot absentisme en een groot personeelsverloop, zwakke prestaties op het gebied van veiligheid, gebrek aan geestdrift onder de werknemers, gebrek aan creativiteit en innovatie, en een lage productiviteit.

We geven u enkele tips om stress binnen uw bedrijf te beperken:

- Een globaal preventieplan en een risicoanalyse van stress¹².
- Voldoende steun en goede communicatie van de zijde van de managers.
- Een goede werkorganisatie en steun van collega’s.

En voor bedrijven met meer middelen:

- Wekelijks een uur sport aanbieden, aftrekbaar van de arbeidstijd.
- Douches en kleedcabines installeren voor de sportievelingen.

Taskforce Duurzame Economie

FOD Economie – Algemene Directie Economisch Potentieel

11 Bron: Stress op het werk, België 2008, ZebraZone.

12 Koninklijk besluit betreffende het welzijn op het werk, art. 10 – Codex, blz. 65-66.

